

**Basisdocument
Sport en Bewegen
in de gemeenten Druten en West Maas en Waal.**

Doel van dit basisdocument

Dit document vormt de basis voor de verdere communicatie tussen de samenwerkingspartners en de betrokken partijen. Met dit document wordt beoogd om partijen en samenwerkingspartners in de startfase zo eenduidig mogelijk te informeren. Op basis hiervan kunnen zij aangeven :

- 1. wordt de visie gedeeld die ten grondslag ligt van de planvorming**
- 2. op welke wijze en termijn denkt men te willen / kunnen participeren in het plan van aanpak.**

Inhoud:

1. Probleemschets
2. Visie en missie
3. Probleemeigenaars
4. Oplossing / Plan van aanpak
5. De kansen
6. Ambities en Planning
7. Organisatiestructuur
8. Samenwerkingspartners

1. Probleemschets

1. Verontrusting E-MOVO rapporten GGD
 - a. Leefwijze jongeren v.o. (klas 2 en 4)
 - b. Overgewicht 5, 10/11 en 12/13 jarigen
2. Hoe benutten we de perspectieven van sport en bewegen
3. Te weinig spelen en bewegen
4. Toename motorische achterstand
5. Wetswijziging bevoegdheid bewegingsonderwijs
6. Sterke afname draagvlak tijdelijke projecten.

1. Dit jaar, 2008, publiceert de GGD Nijmegen opnieuw een verslag van hun E-MOVO¹ onderzoek naar de gezondheid, welzijn en leefwijze van jongeren uit klas 2 en 4 van het voortgezet onderwijs. Eerder deden ze dat al in 2003. De resultaten van het onderzoek, waarin o.a. bewegen, voeding en vrije tijdsbesteding belangrijke items vormen, laten zien dat er beslist het nodige is te verbeteren.

Ook in dit jaar, 2008, komt de GGD Nijmegen zoals ook in 2005, met de cijfers over overgewicht bij de jeugd in Maas en Waal van 5, 10/11 en 13/14 jarigen. Ook hier redenen tot actie: de gemiddelde resultaten uit onze twee gemeenten Druten en West Maas en Waal scoren nog slechter dan de Regio Nijmegen!

Het is natuurlijk geen probleem van onze regio alleen. Het is een algemeen groeiend maatschappelijk probleem van onze westerse beschaving; geen balans tussen de hoeveelheid en kwaliteit energie die wordt ingenomen en de hoeveelheid energie die wordt verbruikt. Op zich al reden genoeg om in actie te komen en de strijd tegen deze zorgelijke ontwikkelingen aan te gaan.

2. Echter de waarden van sport en bewegen liggen niet alleen in de betekenis van het voorkomen of bestrijden van overgewicht. Sport en bewegen heeft ook een enorme waarde van betekenis als bindmiddel van onze samenleving.

¹ E-movo:Elektronische Monitor en Voorlichting

Grote, reeds breed en algemeen erkende en gekende perspectieven liggen er op de terreinen van sociale en maatschappelijke participatie, integratie, vorming van jeugd, gezonde vrije tijdsbesteding en preventie (kleine) criminaliteit en overlast.

3. Ook in het onderwijs zien we in toenemende mate problemen ontstaan rondom het gegeven dat kinderen te weinig spelen en bewegen. Spelen en bewegen zijn immers belangrijke pijlers voor een evenwichtige leer- en opvoedingssituatie.

4. Er is een toenemende signalering van kinderen met motorische achterstanden.

5. Daarnaast is er een klemmend probleem groeiende als gevolg van de gewijzigde wetgeving rondom de bevoegdheid van de groepsleerkracht voor het geven van bewegingsonderwijs. Dit kan alleen met gespecialiseerde leerkrachten (vakdocenten) worden opgelost.

6. In het werkveld (onderwijs) zijn er signalen van een sterk afnemend draagvlak voor projecten/investeringen van tijdelijke aard en op slechts onderdelen, met te weinig samenhang en structurele perspectieven.

Er is ook een voordeel te behalen aan deze nadelen (problematieken). Het brengt partijen samen om te zoeken naar een intensieve en duurzame samenwerking.

2. Visie en missie

Missie

- “Structureel en systematisch managen van sport- en beweggedrag van 0 – 18 jarigen, om zodanig te komen tot kwalitatief goede sport- en beweegactiviteiten voor deze leeftijdsgroep, en hiermee een wezenlijke bijdrage leveren aan een gezond leefgedrag..”

Visie

- Bewegen, spelen, sporten is van grote betekenis voor de ontwikkeling van het opgroeiende kind. Dat wil zeggen:
- De fysieke ontwikkeling (**gezondheid**)
- De mentale ontwikkeling (**eigenwaarde**)
- De sociale ontwikkeling (**eigenwaarde** in relatie met de ander, **weerbaarheid**)
- De cognitieve ontwikkeling (**kennis**)

- “Deze aspecten van de ontwikkeling zijn een verantwoordelijkheid van de ouders en het kind zelf, maar óók van de (gemeentelijke) overheid en van maatschappelijke organisaties en instellingen zoals; onderwijs, G.G.D. (sport)verenigingen e.a. ..”

3. Probleemeigenaars

- Gemeente Druten
- Gemeente West Maas en Waal
- Basisonderwijs (Spom, Trivium)
- Voortgezet Onderwijs (Pax Christi College)
- Stichting Voormekaar
- Maatschappelijk middenveld

4. Oplossing / Plan van aanpak

Als kern van de oplossingsrichting kiezen we voor 2 belangrijke pijlers:

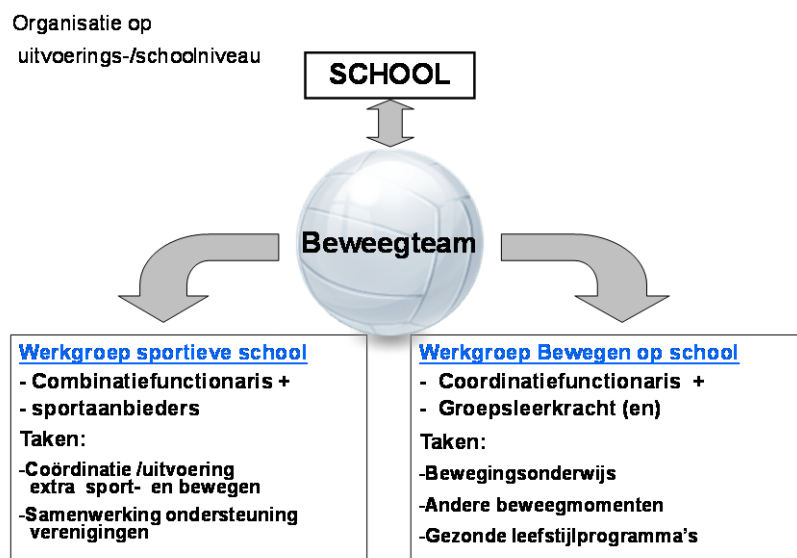
- Samenwerking (intern en extern gericht):
 - Integraliteit binnen organisaties
 - Afstemming tussen organisaties
- Inzet bewegemanagementteams
 - realiseren van combinatie- en coördinatiefunctionarissen

In het kader van de geschetste meervoudige problematiek zijn er diverse lokale en landelijke organisaties die een rol kunnen / moeten spelen in de aanpak hiervan. Al jaren doen scholen, overheid, sportverenigingen en andere maatschappelijke organisaties hun best om de ontwikkelingen ten goede te keren. Nog te vaak wordt gezocht in tijdelijke deeloplossingen. Een organisatie / instelling komt dikwijls ingegeven door subsidieregelingen, met een project, een tijdelijke actie. Daarna is men veelal weer terug bij af! Daarnaast is het de noodzakelijke samenhang die nog al eens te wensen overlaat, met als gevolg dat het probleem niet structureel wordt aangepakt en verbeterd. Er moet dus iets worden gedaan aan de structurele samenwerking tussen de partijen.

Steevast wordt in elk van de deeloplossingen een belangrijke rol toegeschreven aan het onderwijs. Logisch, want met name in het onderwijs bereiken we alle kinderen en zijn ook hun ouders/ verzorgers nog enigszins te bereiken en aan te spreken over hun rol en belang in deze. In plaats van het langs sturen van tijdelijke actieplannen (projecten) moeten we deze belangrijke rol, van het onderwijs, een centrale positie geven in het groter geheel. Wanneer in dit kader elk van de betrokken partijen hun deskundigheid en middelen op de juiste wijze wil / kan inzetten, ligt er een stevige basis om een doorbraak te bewerkstelligen.

Met het aanstellen van combinatie- en coördinatiefunctionarissen kunnen deze de spin in het web worden in de aanpak en uitvoering van actieplannen;

- als aanjager van de werkgroep bewegen per school
- als vakdocent voor lessen bewegingsonderwijs,
- als coördinator/ uitvoerder t.b.v. naschoolse sport (beweeg)activiteiten
- als contactpersoon/ ondersteuner/ trainer voor sportverenigingen en andere sportaanbieders

Een dergelijke aanpak noemen we 'beweegmanagement'.

Beweegmanagement is geen vrijblijvend, tijdelijk project. Het is een systematische aanpak, een blijvende organisatiemethode, die vraag en aanbod van bewegen en sport voor de jeugd duurzaam aan elkaar koppelt. De systematische aanpak schuilt in het aangaan en continueren van duurzame samenwerkingsverbanden tussen o.a. scholen en sportaanbieders.

Dat lukt alleen als beweegmanagement op gemeentelijk beleidsniveau wordt ondersteund, gefaciliteerd en omarmd. Want zonder gemeentelijke beleidscoördinatie is de kans groot dat beweegmanagement leidt tot ad hoc activiteiten en samenwerkingsafspraken, die weinig tot geen structureel karakter hebben.

5. De kansen

Voor de gemeenten Druten en West Maas en Waal is dit een unieke kans om

- mede regie te voeren over een nieuwe infrastructuur sporten en bewegen.
- samenhangend uitvoering te geven aan beleidsterreinen van jeugd, gezondheid, onderwijs en inhoudelijke sportstimulering.
- aandacht te schenken aan verenigingsondersteuning en het vrijwilligerswerk
-

Voor het onderwijs is dit een unieke kans om:

- een structurele kwaliteitsimpuls te geven aan het bewegingsonderwijs
- een definitieve oplossing voor de problematiek van de bevoegdheid bew. onderwijs
- een start te maken met het belang en invulling van meer beweegmomenten op school
- een start te maken met een transparant gezondheidsbeleid op scholen
- in te spelen op de ontwikkelingen van de buitenschoolse opvang
- hun maatschappelijke positie te verstevigen
- vorm en inhoud te geven aan de maatschappelijke stageverplichtingen
- combinaties te leggen met vakgebied verzorging en gezond bewegen
- een extra sport-en beweegaanbod te realiseren ism verenigingen
-

Voor de organisatie van de buitenschoolse opvang een unieke kans om :

- direct te participeren een platform waarmee zij uitvoering kunnen geven aan een belangrijk deel van hun werkzaamheden
- in combinatie met het onderwijs via combinatiefuncties van vakleerkrachten direct over gekwalificeerd personeel te kunnen beschikken
-

Voor de sportverenigingen en andere sportaanbieders een unieke kans om:

- hun aanbod bij de jeugd te presenteren
- gebruik te maken van ondersteuningsmogelijkheden om hun vereniging te laten functioneren.
-

Voor de GGD een unieke kans om:

- hun periodieke onderzoeken samenhang te geven met de op lokaal en op school-niveau opererende beweeg-teams.

- hun expertise en voorlichtingsaanbod méér, beter en gericht (bijv. als onderdeel van projecten) in te zetten.
-

Voor de provincie Gelderland een unieke kans om:

- een impuls te geven aan de ontwikkeling van lokaal en regionaal (bovenlokaal) sociaal beleid
- een impuls te geven aan samenwerking tussen 2 gemeenten op beleidsterreinen als jeugdbeleid en jeugdzorg.
- Een impuls te geven ter bevordering van regionale samenhang van onderwijs

Verder, een unieke kans om:

- de studenten in de studierichting sport en bewegen van opleidingsinstituten als de HAN en het ROC goede en meerdere stageplaatsen aan te reiken.
-

Voor het bedrijfsleven in de regio een unieke kans om:

- via het platform van het beweegmanagement hun maatschappelijk ondernemen voor de samenleving zichtbaar/tastbaar te maken middels sponsoring en dienstverlenende ondersteuning.
-

EN.... LAST BUT NOT LEAST !:

Voor de kinderen en jeugd in het land van Maas en Waal, een unieke kans om:

- te kunnen opgroeien en ontwikkelen in een cultuur rijk aan sport en bewegen
- de basis te leggen voor een gezond en actief leefgedrag
- de waarden van sport en bewegen te ervaren om dit later als volwassenen weer door te geven aan de volgende generatie(s).

6. Ambities en planning (2-traps-raket)

1. tót aan 2011: startperiode

2. Vanaf 2011 : structurele situatie van kwaliteit en duurzaamheid
Ambitie-niveau (11 arrangementen)

Ad 1: Ambitieniveau tót aan 2011

1. Concrete beleidsvoorbereiding bij elk van de partijen (probleemeigenaars)
2. Opleidingstraject coördinatiefuncties in het basisonderwijs
3. Pilotcursussen MRT
4. 10 kennismakingsclinics sport
5. Verbinden maatschappelijke stages v.o. met sport en beweegactiviteiten
6. Pilotprojecten ‘scoren voor gezondheid’.
7. 2 workshops bewegen in de klas
8. Web-site sport- en beweegaanbod doelgroepen
9. Brochure sport- en beweegaanbod
10. 10 bijeenkomsten sportver. / scholen
11. Impulsen buiten spelen / bewegen
12. Contactlegging bedrijfsleven regio

Ad 2: Ambitieniveau Masterplan vanaf 2011 (zie ook bijlage 'specifieke arrangementen')

1. Kwaliteits-impuls bew. Onderwijs
2. Combinatiefunctionarissen / coördinatiefunctionarissen
3. Samenwerking sportver. en andere aanbieders.
4. Motorische achterstand bij kinderen
5. Meer beweegmomenten in de klas
6. Maatschappelijke stages v.o.
7. Transparant gezondheidsbeleid scholen
8. Betrokkenheid ouders / opvoeders
9. Verenigingsondersteuning
10. Scholing verenigingskader
11. Betrokkenheid andere vrijwilligerskaders

7. Organisatiestructuur.

- Stuurgroep:
 - a) Bijeenkomsten: - 2 x per jaar
 - b) Samenstelling: - wethouder Gemeente WMW,
- wethouder gemeente Druten,
- Alg Directeur SPOM,
- directielid Pax Christi College.
- directeur Stg Voormekaar
 - c) Taken: - opdrachtgever
- vaststellen doelstellingen en beleidskaders
- sturen op hoofdlijnen en beleid
- Projectgroep:
 - a) Bijeenkomsten: - 4 x per jaar
 - b) Samenstelling: - beleidsambtenaar gemeente WMW,
- beleidsambtenaar gemeente Druten
- lid managementteam SPOM
- directielid Pax Christi College
- projectleider Stg Voormekaar
 - c) Taken: - opdrachtnemer
- realiseren projectopdracht
- Werkgroepen:
 - a) Bijeenkomsten: - nader te bepalen
 - b) Samenstelling: - nader te bepalen
 - c) Taken: - uitvoeren deelopdrachten

8. Samenwerkingspartners:

- GSF (Gelderse Sportfederatie)
- NIGZ (Nationaal Instituut voor Gezondheidsbevordering en Ziektepreventie)
- HAN (Hogeschool Arnhem Nijmegen, instituut Sport en Bewegingsstudies)
- GGD (GGD Nijmegen)
- NEC (betaald voetbalorganisatie NEC Nijmegen)

Bijlage: De specifieke arrangementen

- Kwaliteits-impuls bewegingsonderwijs

Probleemstelling: Op veel basisscholen is er nog veel winst te halen in de wijze waarop het bewegingsonderwijs wordt uitgevoerd. Veelal ontbreekt een bewust gebruik van een methodiek. Het aantal lessen dat, overigens soms om begrijpelijke redenen, uitvalt is te hoog.

Doel: Eind 2014 moet op elk van de scholen begonnen zijn met de invoering van een methodische aanpak bewegingsonderwijs voor de groepen 1 t/m 8.

Aanpak: Dit thema vraagt maatwerk. Bij iedere school apart zal moeten worden geïnventariseerd wat de huidige situatie is en welke mogelijkheden er zijn voor een aanpak op maat met voldoende draagvlak vanuit het docententeam.

- Vak-docenten / combinatiefunctionarissen / spilfuncties

Probleemstelling: De bevoegdheid om bewegingsonderwijs te geven op de basisscholen is de laatste jaren a.g.v. nieuwe wetgeving veranderd. Hierdoor is er een situatie ontstaan dat veelal de jonge leerkrachten niet meer bevoegd zijn en de oudere leerkrachten, die nog wel van oudsher volledige bevoegdheid hebben, niet meer voldoende in staat of betrokken zijn, goed bewegingsonderwijs te geven. De vraag is of er in deze situatie verwacht kan worden dat de nog bevoegde docenten de lessen van hun jongere ‘niet bevoegde’ collega’s kunnen / willen overnemen. Bovendien ontstaan hierdoor, lesrooster-technisch gezien buitengewone complexe en kwetsbare situaties.

Doel: Middels werving en scholing komen tot een aantal gespecialiseerde docenten (vakdocenten) in combinatie met de aanstelling van combinatiefunctionarissen / spilfuncties, zodanig dat op elk van de scholen voldoende bevoegde capaciteit aanwezig is.

Aanpak: Werven scholen en aanstellen van vakdocenten / combinatiefunctionarissen / spilfuncties.

- Initiëren, organiseren en coördineren samenwerking met verenigingen en andere sportaanbieders

Probleemstelling: School en sportaanbieders hebben weinig of geen contact als het gaat om structureel een gezamenlijk sport –en beweegmomenten aan te bieden.

Doel: Eind 2014 moet er op elk van de scholen een structureel aanbod van sport en beweegmomenten zijn na schooltijd aangeboden d.m.v. samenwerking tussen school en sportaanbieders. De organisatie en coördinatie moet in handen zijn van een vaste organisatie op intergemeentelijk niveau.

Aanpak: Introductie van het model schoolkennismakingscursussen. (school en sport) werven van draagvlak op de scholen en vinden van partners bij de sportaanbieders.

- Initiëren, organiseren en coördineren aanbod voor motorische achterstand bij kinderen

Probleemstelling: Het aantal kinderen dat als gevolg van de steeds toenemende automatisering en de aantrekkingskracht van de computerspelletjes, t.v. en video te weinig bewegingservaring opdoet stijgt. Als gevolg hiervan groeit ook het aantal kinderen dat door deze achterstand al gauw niet meer mee kan met het regulier bewegingsprogramma. Om verder afglijden te voorkomen zou voor deze kinderen het geweldig goed zijn om tijdelijk een aangepast bewegingsprogramma aan te bieden.

Doel: realiseren van een aanbod motorische remedial teaching; club extra, individuele ondersteuningslessen.

Aanpak: Via een vroegtijdige en regelmatige screening worden kinderen gesignaleerd die een motorische achterstand hebben. Afhankelijk van de oorzaken kan dan een passend sport- en beweegaanbod worden geadviseerd. Dit kan variëren van een advies richting reguliere sportverenigingen of een tijdelijke meer specifieke bewegingsbegeleiding zoals bijvoorbeeld Club extra van de Nebas, Fit-kids, Beweegpret, enz.

- Méér structurele bewegementen tijdens schooltijd, met name basisonderwijs

Probleemstelling: In het onderwijsleerproces zijn te weinig momenten opgenomen waarin er de relatie is van het cognitieve ontwikkelen met het fysieke ervaren van de kinderen.

Doel: Meer bewegementen in de klas, structureel opgenomen in het dagrooster.

Aanpak: Er zijn inmiddels diverse methodieken ontwikkeld die hierin een prima rol kunnen spelen. Voorbeelden zijn: de methode ‘De klas Beweegt’ en ‘Hupla, bewegingstussendoortjes’. In dit traject richten we onszelf op het bereik- en toepasbaar maken van dergelijke reeds bestaande methodieken.

- Invoering van studie-opdrachten (maatschappelijke stages) voor leerlingen van het voortgezet onderwijs

Probleemstelling: Er zou bij de jeugd meer maatschappelijke betrokkenheid en aandacht kunnen worden gecreëerd voor het belang en de waarde van sport en bewegen.

Doel: Ontwikkelen van studie(project)-opdrachten (maatschappelijke stages) voor groepjes scholieren.

Aanpak: D.m.v. samenwerking en afstemming tussen bijvoorbeeld de vakgebieden, verzorging, zorg en welzijn en lichamelijke opvoeding. Via vakorganisaties en provinciale instellingen zijn diverse voorbeeldprojecten waarmee kan worden gestart.

- Transparant gezondheidsbeleid scholen

Probleemstelling: De functie van een algemeen duidelijke voorbeeldfunctie is in een tijd van individualisering naar de achtergrond verdwenen. Echter de roep om meer structuur en duidelijkheid wordt langzaam luider.

Doel: Elk van de scholen heeft eind 2012 een transparant gezondheidsbeleid geformuleerd en is ook in staat dit daadwerkelijk en actief uit te dragen.

Aanpak: Omdat 15 van de 17 basisscholen onder eenzelfde bovenschools management staan zal hierin het initiatief van een bovenschoolse aanpak en sturing de meest voor de hand liggende aanpak zijn. Daarnaast zal hierbij uiteraard overleg en samenwerking met het 2e schoolbestuur (Trivium) plaats vinden en het Pax ChristiCollege (voortgezet onderwijs).

- Informatievoorziening ouders/ opvoeders

Probleemstelling: Zoals uit de resultaten van het regio-onderzoek van de GGD Nijmegen blijkt dat 80% van de ouders vindt dat hun kind voldoende beweegt. Feit is echter dat in werkelijkheid slechts 46 % voldoet aan de beweegnorm.

Doel: Aan het eind van de projectperiode of indien mogelijk zoveel mogelijk eerder tenminste 75 % van de ouders en opvoeders bekend laten worden met de beweegnorm voor kinderen. Vergroting van de bewustwording bij ouders en opvoeders over de mate waarin de kinderen wel of niet voldoen aan de beweegnorm.

Aanpak: Bij gedragsbeïnvloeding gericht op bewustwording zijn de elementen van informatievoorziening essentieel. Getracht zal worden om op een gevarieerde wijze met een geschikte frequentie deze informatie te verspreiden.

- Verenigingsondersteuning

Probleemstelling: Vele sportverenigingen zijn vaak van goede tot zeer goede wil om iets te kunnen betekenen voor de jeugd in hun eigen gemeente. Helaas zijn hiervoor niet altijd voldoende middelen aanwezig. Ook in de fase van initiatief nemen en planontwikkeling blijven deze goede bedoelingen dikwijls steken.

Doel: Organisatorische en financiële ondersteuning bieden aan de sportverenigingen die graag een rol willen spelen in het ontwikkelen van een structureel en kwalitatief goed sport- en bewegingsaanbod voor de leeftijdsgroep 4 – 18 jarigen.

Aanpak: Na de fase van informatie verstrekken zullen verenigingen worden uitgedaagd te participeren. De samenwerking met landelijke en provinciale sportraden en sportbonden, die hiervoor dikwijls kant en klare producten hebben ontwikkeld is hierbij een belangrijke aandachtspunt.

- Scholing / opleiding verenigingskader

Probleemstelling: Met de vrijwilligers die zich belangeloos en enthousiast inzetten is niet altijd het gewenste kwaliteitsniveau gegarandeerd. Dikwijls is een stuk specifieke scholing / opleiding dan een bijdrage in de oplossing hiervan.

Doel: Het aanbieden en realiseren van op maat georganiseerde scholings- en opleidingstrajecten t.b.v. het kader van de sportverenigingen.

Aanpak: Na de fases van informatie verstrekken aan de verenigingen, inventariseren en analyseren van de vraag en behoeften zullen ook hierbij de verenigingen worden uitgedaagd te participeren. De samenwerking met landelijke en provinciale sportraden en sportbonden, die hiervoor dikwijls kant en klare producten hebben ontwikkeld is hierbij weer een belangrijke aandachtspunt.

- Betrekken vrijwilligerskader van buurt- en dorpscomités bij hierboven genoemde activiteiten.

Probleemstelling: Naast het sportverenigingskader zijn er in een woongebied, wijk of dorpskern dikwijls ook de vrijwilligers die zich incidenteel inzetten of zijn verbonden aan instellingen en comités op het gebied van welzijn, zorg en cultuur. Deze groep mensen heeft kennis, vaardigheid en organisatievermogen welk tot dusver niet of nauwelijks gebruikt wordt in het kader van sport en bewegen. Daarnaast hebben deze mensen behalve een zeer grote betrokkenheid bij hun woonomgeving ook heel veel kennis over dit gebied in huis.

Doel: De kennis en vaardigheid die in het vrijwilligerskader van buurt- en dorpscomités aanwezig is inzetbaar maken voor de arrangementen zoals die in dit projectplan worden genoemd.

Aanpak: In eerste instantie zullen kennismakingsgesprekken moeten worden georganiseerd om een eerste schets te maken welke de win-win situaties er mogelijk zijn. De inbreng van deze groep mensen is hierbij van groot belang. Daarna kunnen incidentele en / of structurele samenwerkingsafspraken worden gemaakt.

